

Википедија

Институција интернета сматра се једним од најдемократскијих средстава масовне комуникације. Речју – уђеш, изађеш и готово. Све што сте одувек желели да знате о било чему – сада је доступно. Милијарде информација сада су опште добро, довољно је само знати шта вам треба. Ових дана, међутим, десио се скандал, који феномену интернета даје и сасвим супротну симболику. Наиме, „Википедија“, најпопуларнија и најопширнија енциклопедија, која за свој обим и своју популарност има да захвали управо својој демократичности, нашла се пред озбиљним проблемом – установљено је да је један од ажураната ове енциклопедије, лажни професор филозофије и теологије, који је уређивао текстове не само о религији него и о популарној науци и култури. Пошто је „Википедија“ направљена на принципу интелектуалног самодоприноса, односно – цео свет је могао да да свој допринос овој ризници знања, са овим откривеним „уљезом“ ствар поприма другачије обресе.

Интернет је, дакле, најмоћније средство информисања, и његов допринос савременој комуникацији је немерљив – али, он исто тако (као и сви медији, уосталом) може да буде и најмоћније средство дезинформисања. Препустимо ли се машти, поводом овог бизарног шаљивције који се умувао у енциклопедију, можемо да замислимо колико има нетачних података на глобалној мрежи, колико можемо да будемо заведени брзим и „процесираним“, сажваканим информацијама са мреже.

А, у крајњој линији, то може да значи да, ако смо се сувише препустили „инстант знању“, можемо стећи потпуно погрешну слику о свету у коме живимо. Средства масовне комуникације нуде обрађену слику стварности. Оно што видимо на телевизији, прочитамо у новинама или нађемо на интернету, постаје симболички информативни „junk food“. Обрада те стварности, за лакше варење и брзо гојење.

Можда је крајње време да свет почнемо да посматрамо тако што ћемо искључити екране компјутера, и изаћи на улицу.

Мирјана Бобић-Мојсиловић, www.mirjanabm.com, *Блиц коментар*, Контра, 23.03.2007
<http://www.blic.co.yu/blickomentar.php?id=39>

Речник

институција [institutícija] институция; учреждение, институт; установљаване, учредјаване

интернет [internet] Интернет

сматрати се, сматра се [smátrati se, smâtrā se] смята се, счита се

демократски, демократска, демократско, најдемократскији, најдемократскија,

најдемократскије [demòkratskī, demòkratskā, demòkratskō, nâjdemokratskijī,

nâjdemokratskijā, nâjdemokratskijē] демократичен, нај-демократичен

средство [srèdstvo] средство

масован, масовни, масовна, масовно [màsovan, màsovnī, màsovna, màsovno] масов

комуникација [komunikácija] комуникация | **средство масовне комуникације**

[srèdstvo màsovne komunikácije] средство за масова комуникация

реч [rêč] дума | **речју** [rêčju] с една дума, накратко

готово [gòtovo] крај, готово; почти

одувек [òduvĕk] открај време, от памти века, от незапомнени времена

доступан, доступна, доступно [dòstupan, dòstupna, dòstupno] достъпен, на разположение

милијарда [milijārda] милиард
информације [informácije] сведения
добро [dòbro] добрина, добро дело; стопанство; достојание | **опште добро** [òpštē dòbro] общо достојание
довољно [dòvòljno] достатъчно, доста
десити се, деси се [dèsiti se, dēsī se] да се случи, да стане
дешавати се, дешава се [dešávati se, dēšāvā se] случва се, става
скандал [skāndal] скандал
феномен [fènomen] феномен
давати, дајем [dávati, dájēm] давам
дати, дам, даш, да, дамо, дате, дају [dàti, dām, dāš, dā, dāmo, dāte, dājū] да дам
сасвим [sàsivīm] съвсем
супротан, супротна, супротно [sùprotan, sùprotna, sùprotno] противоположен, противен, обратен
симболика [simbòlika] симболика
наиме [nàime] имено; (*в началото на изречение*) и така, значи
популаран, популарна, популарно, најпопуларнији, најпопуларнија, најпопуларније [ròpulāran, ròpulārna, ròpulārno, nājpopulārniji, nājpopulārnija, nājpopulārnije] популарен, най-популарен
опширан, опширна, опширно, најопширнији, најопширнија, најопширније [òpšīran, òpšīrna, òpšīrno, nājopšīrniji, nājopšīrnija, nājopšīrnije] обширен, най-обширен
енциклопедија [enciklopèdija] енциклопедия
обим [òbim] обсег, обхват, обем; периметър, диапазон
популарност [ròpulārnòst] полуларност
захвалити, захвалим [zahvālitī, zāhvālīm] да благодаря, да поблагодаря, да изкажа (да изразя) благодарност
захваљивати, захваљујем [zahvaljívati, zahvəljujēm] благодаря, изказвам (изразявам) благодарност
управо [ùprāvo] имено, точно, тъкмо; току-що
демократичност [demokràtičnòst] демократичност
наћи се, нађем се, нашао сам се, нашла сам се [náci se, nàđēm se, nášao sam se, nášla sam se] да се окажа; да се озова, да се намеря
озбиљан, озбиљна, озбиљно [òzbiljan, òzbiljna, òzbiljno] сериозен
установити, установим [ustanòviti, ustanovīm] да установя, да констатирам
установљавати, установљавам [ustanovljávati, ustanovljāvām] установявам, констатирам
установљено [ustànovljeno] констатирано
ажурирати, ажурирам [ažurírati, ažùrgām] актуализирам, поддржам в актуално състояние, редактирам
ажурант [ažùrant] редактор, който актуализира
лажан, лажни, лажна, лажно [lāžan, lāžnī, lāžna, lāžno] мним; фалшив; лъжлив; лъжовен
професор [pròfesor] преподавател; гимназиален учител; професор
философија [filozòfija] философия
теологија [teològija] теология
уређивати, уређујем [uređívati, uređujēm] редактирам; уреждам, подреждам, нареждам
уредити, уредим [uréditi, ùrédīm] да редактирам; да уредя, да подреда, да наредя
текст [tèkst] текст
религија [rèlīgija] религија
наука [náuka] наука
култура [kultúra] култура
пошто [pòšto] тъй като, понеже; след като

интелектуалан, интеллектуална, интеллектуално [ĩntelektuālan, ĩntelektuālna, ĩntelektuālno] интеллектуален

самодопринос [samòdoprinos] доброволен принос; самооблагане

односно [òdnosno] респективно, или; именно, по-точно, тоест

допринос (*чему?*) [dòprinos] принос

ризница [rĩznica] съкровищница, хранилище, хазна

знање [znánje] знание

откривен [òtkriven] открит, разкрит

уљез [ùljez] натрапник, неканен гост; пришълец

ствар [stvâr] вещь, нещо; работа, дело, кауза

попримити, попримим [poprĩmiti, ròprĩmĩm] да приема, да придобия, да възприема

попримати, попримам [poprĩmati, ròprĩmām] приемам, придобивам, възприемам

другачији, другачија, другачије [drugàčijĩ, drugàčijā, drugàčijē] по-друг, различен

обрис [òbris] очергание, контура

дакле [dāk̄le] и така, значи, следователно

моћан, моћна, моћно, најмоћнији, најмоћнија, најмоћније [mòčan, mòčna, mòčno, nājmoćnijĩ, nājmoćnijā, nājmoćnijē] мощен, могъщ; най-мощен, най-могъщ

информисати, информисем [infòrmisati, infòrmisēm] информирам

информисање [infòrmisanje] информирање, информация

савремен, савремени, савремена, савремено [sàvremen, sàvremenĩ, sàvremena, sàvremeno] съвременен

немерљив, немерљива, немерљиво [nemèrljiv, nemèrljiva, nemèrljivo] неизмерим

медиј [mèdij] медия, средство; носител на информация

уосталом [uòstālom] впрочем

дезинформисање [dezĩformisanje] дезинформирање, дезинформация

препустити се, препустим се [prepùstiti se, prèpustĩm se] да се оставя, да се отдам

препуштати се, препуштам се [prepuštati se, prèpuštām se] оставям се, отдавам се

машта [màšta] фантазия; въображение

поводом [pòvodom] по повод, по случай, във връзка

бизаран, бизарна, бизарно [bĩzāran, bĩzārna, bĩzārno] странен, чудат; причудлив

шалъивција [šaljĩvdžija] шегаджия, шегобиец

умувати се, умувам се [ùmuvati se, ùmuvām se] да се мушна, да се пхна, да се шмугна, да се промъкна

замислити, замислим [zàmisliti, zàmislĩm] да си представя

замишљати, замишљам [zamĩšljati, zàmĩšljām] представям си

нетачан, нетачна, нетачно [nètačan, nètačna, nètačno] неточен

податак, податка; мн. подаци, података [podátak, podátka; podáci, podátākā] сведение; *мн.ч.* сведения, данни

глобалан, глобални, глобална, глобално [globálan, globálnĩ, globálna, globálno] глобален

мрежа [mrèža] мрежа

завести, заведем [zavèsti, zavèdēm] да подведа, да заблудя; да прелъстя, да съблазня

заводити, заводим [zavòditi, zàvodĩm] подвеждам, заблуждавам; прелъстявам, съблазнявам

заведен, заведена, заведено [zavèden, zavèdena, zavèdeno] подведен, заблуден; прелъстен, съблазнен

процесирати, процесирам [procesĩrati, procèsĩrām] да преработя; преработвам

процесиран, процесирана, процесирано [procesĩran, procesĩrana, procesĩrano] преработен

жвакати, жваћем [žvákati, žvâcēm] дъвча

сажвакати, сажваћем [sažvákati, sàžvâcēm] сдъвча

сажвакан, сажвакана, сажвакано [sažvākan, sažvākana, sažvākano] сдъвкан

крајњи, крајња, крајње [krâjnjī, krâjnĭā, krâjnjĕ] краен, окончателен, последен | у
крајњој линији [u krâjnjōj līniji] в края на краищата, в последна сметка
сувише [sūvišĕ] прекалено, твърде много
стећи, стечем [stĕci, stĕčĕm] да придобия, да спечеля
стицати, стичем [stīcati, stīčĕm] придобивам, спечелвам
потпуно [pòtputno] напълно, изцяло
погрешан, погрешна, погрешно [pògrešan, pògrešna, pògrešno] погрешен
слика [slīka] картина; снимка
нудити, нудим [nūditi, nūdīm] предлагам; каня
обрадити, обрадим [obráditi, òbrādīm] да обработя
обрађивати, обрађујем [obrađivati, obrađujĕm] обработвам
обрађен, обрађена, обрађено [obrađen, obrađena, obrađeno] обработен
стварност [stvárnōst] действителност, реалност
прочитати, прочитам [pročitati, pročitām] да прочета
новине, новина (мн.) [nōvine, nōvīnā] вестник
постати, постанем [pòstati, pòstanĕm] да стана, да се превърна в
постајати, постајем [pòstajati, pòstajĕm] ставам, превръщам се в
симболички, симболичка, симболичко [simbòlički, simbòlička, simbòličko]
 символически, символичен
информативан, информативни, информативна, информативно [ìnformatīvan,
 ìnformatīvnī, ìnformatīvna, ìnformatīvno] информационен; информативен
обрада [òbrada] обработка
лакши, лакша, лакше [lākšī, lākšā, lākšĕ] по-лек
варење [várĕnje] храносмилане; сваряване; заваряване
гојење [gòjenje] охранване; угояване; пълнеене, напълняване
посматрати, посматрам [posmátrati, pòsmātrām] наблюдавам, гледам, разглеждам
искључити, искључим [iskljúčiti, ìskljūčīm] да искључа
искључивати, искључујем [isključivati, ìskljūčujĕm] искључвам
екран [èkrān, ekrāna] екран
компјутер [kompjúter] компютър

Вежбе

1. Одговорите на следећа питања:

- a)
1. Чиме се сматра интернет?
  2. Како се једном речи може описати демократичност интернета?
  3. Шта је сада доступно на интернету?
  4. Шта је сада опште добро?
  5. Шта је довољно да бисмо користили те милијарде информације?
  6. Шта се је десило да би феномену интернета дало сасвим супротну симболику?
- b)
1. Шта је „Википедија“?
  2. Чему има „Википедија“ да захвали за свој обим и своју популарност?
  3. Пред чим се наша „Википедија“?
  4. Шта је установљено за један од ажураната ове енциклопедије?
  5. Шта је уређивао тај лажни професор?
  6. На каквом принципу је направљена „Википедија“?
- c)

1. Шта је интернет?
2. Какав је допринос интернета савременој комуникацији?
3. Шта још може да буде интернет?
4. Дали само интернет може да буде најмоћније средство дезинформисања?
5. Шта можемо да замислимо кад се препустимо машти поводом оног бизарног шалвивције који се умувао у „Википедију“?
6. Чиме можемо да будемо заведени на глобалној мрежи?

d)

1. Зашто можемо стећи потпуно погрешну слику о свету у коме живимо?
2. Шта нуде средства масовне комуникације?
3. Шта постаје оно што видимо на телевизији, прочитамо у новинама или нађемо на интернету?
4. Шта представља тај симболички информативни „junk food“?
5. За шта је крајње време?
6. Зашто ауторка предлаже да искључимо екране компјутера, и да изађемо на улицу?

2. Преведите на српски језик

a)

смята се, от край време, каквото и да било, общо достояние, избухна скандал, мним преподавател, доброволен принос, в крайна сметка, картина на действителността, в Интернет, в глобалната мрежа, по-лесно храносмилане, средства за масова информация, да си представим, да добия погрешна представа за света, да се изправя пред сериозен проблем, редактирам текст

b)

Интернет е смятан за едно от най-демократичните средства за масова комуникация. Всичко, което сте желали да знаете за каквото и да било, сега е достъпно. Милиарди единици информация сега са общо достояние, достатъчно е само да знаете какво ви трябва. Интернет е най-мощното средство за информиране. Неговият принос в съвременната комуникация е неизмерим.

c)

Неотдавна (*тези дни*) избухна скандал, който придава на Интернет съвсем противоположна символика. Уикипедия е най-популярната и най-обширната енциклопедия в Интернет. За своя обем и за своята популярност трябва да благодари именно на своята демократичност. Тя обаче се изправи пред сериозен проблем: установи се, че един от редакторите на тази енциклопедия е мним преподавател по философия и теология.

d)

Интернет, както впрочем и всички медии, може да бъде и най-мощното средство за дезинформация. Значи, ако прекалено сме се предали на „инстантното“ знание, можем да добием напълно погрешна представа за света, в който живеем. Средствата за масова информация предлагат обработена картина на действителността. Това, което видим по телевизията, прочетем във вестниците или намерим в Интернет, става символичен информационен джънк фуд.

3 Допуните реченице:

a)

„Википедија“ се ... пред озбиљним проблемом.
 „Википедија“ је направљена на ... интелектуалног самодоприноса.
 „Википедија“ је ... и најопширнија енциклопедија.
 Установљено је да је један од ... „Википедије“ лажни професор филозофије и теологије.
 „Википедија“ за свој обим и своју популарност има да захвали ... својој демократичности.
 Цео свет је могао да ... свој допринос „Википедији“.

b)

Све што сте одувек желели да знате о ... чему – сада је доступно.
 Интернет је најмоћније средство ... .
 Допринос Интернета савременој комуникацији је ... .
 Интернет ... да буде и најмоћније средство дезинформисања.
 Средства масовне комуникације ... обрађену слику стварности.
 Можемо да ... колико има нетачних података на глобалној мрежи.

c)

Можемо ... потпуно погрешну слику о свету у коме живимо.
 Оно што видимо на телевизији обрада је стварности, за ... варење.
 Можемо да будемо ... брзим и сажваканим информацијама са мреже.
 Лажни професор филозофије и теологије ... је текстове о религији и о популарној науци и култури.
 Овај бизарни шаљивција се ... у „Википедију“.
 У „Википедији“ је ... улез.

4. Испуните таблицу по узорку (0), утврдите, одговарају ли тврдње садржају текста:

0. Милијарде информација сада су опште добро.
1. „Википедија“ за свој обим има да захвали доприносу целог света.
2. Средства масовне комуникације нуде погрешну слику стварности.
3. На глобалној мрежи има само тачних података.
4. „Википедија“ је направљена на принципу интелектуалног самодоприноса.
5. Лажни професор филозофије и теологије уређивао је текстове само о религији.
6. Препустимо ли се машти можемо да замислимо колико има нетачних података на глобалној мрежи.
7. „Википедија“ је постала најпопуларнија енциклопедија због скандала.
8. Информације са мреже сасвим су тачне.
9. Улез се умувао у енциклопедију.
10. „Википедија“ је најмоћније средство информисања.

Тачно	Нетачно
X	

5. Поделите доле наведене речи и изразе у групе синонима:

Пример: управо – наиме

уосталом, заправо, становати, средство, насеље, уређивати, подаци, стећи, плац, процесирани, ажурирати, обрађен, зарадити, квадрати, међутим, медиј, живети, насебина, у ствари, информације

ГРАМАТИКА

Поређење (компарација) придева

Описни придеви (који означавају каквоћу) имају облици за означавање различитих степена каквоће (квалитета):

основни придев (позитив)	први степен поређења (компаратив)	други степен поређења (суперлатив)
скроман, скромна, скромно	скромнији, скромнија, скромније	најскромнији, најскромнија, најскромније
бедан, бедна, бедно	беднији, беднија, бедније	најбеднији, најбеднија, најбедније
рани, рана, рано	ранији, ранија, раније	најранији, најранија, најраније

Ако упоредимо облике поредбених степена, можемо да утврдимо:

- да се компаратив добива од позитива додавањем наставка;
- да се суперлатив гради од компаратива додавањем речце *нај* испред облика компаратива, нпр.:

најдемократскији, најпопуларнији, најопширнији, најмоћнији

Од већине вишесложних и неких једносложних придева компаратив се гради помоћу наставка *-иј-* (*-ији, -ија, -ије*), нпр.:

скромнији, популарнији, беднији, опширнији, новији, старији

Од једносложних придева компаратив се обично гради помоћу наставка *-ј-* (*-ји, -ја, -је*), нпр.:

јак – јачи (<*јак-ји), млад – млађи (<*млад-ји), тих – тиши (<*тих-ји)

Од неких двосложних придева компаратив се гради помоћу наставка *-ј-* (*-ји, -ја, -је*) на основу, нпр.:

висок – виши (<*вис-ји), широк – шири (<*шир-ји), дебео – дебљи (<*деб-ји),
сладак – слађи (<*слад-ји)

Од придева *лак, мек* и *леп* компаратив се гради помоћу наставка *-ш-* (*-ши, -ша, -ше*):

лакши, мекши, лепши

Од придева друг компаратив гласи:

другачији

Од компаратива *другачији* не гради се суперлатив.

Придеви *горњи, доњи, задњи, оближњи* су облици компаратива, али немају облика позитива.

Неколико придева има облика компаратива који нису образовани правилно:

добар – бољи, зао – гори, мали/ мален – мањи, велик – већи

Облици компаратива и суперлатива придева, без обзира на то каквим се наставцима граде, мењају се на следећи начин:

	Мужки род		Женски род		Средњи род	
	Једнина	Множина	Једнина	Множина	Једнина	Множина
Ном.	новији	новији	новија	новије	новије	новија
Ген.	новијег	новијих	новије	новијих	новијег	новијих
Дат.	новијем	новијим	новијој	новијим	новијем	новијим
Аку.	новији	новије	новију	новије	новије	новија
Вок.	новији	новији	новија	новије	новије	новија
Инс.	новијим	новијим	новијом	новијим	новијим	новијим
Лок.	новијем	новијим	новијој	новијим	новијем	новијим
	Мужки род		Женски род		Средњи род	
	Једнина	Множина	Једнина	Множина	Једнина	Множина
Ном.	бољи	бољи	боља	боље	боље	боља
Ген.	бољег	бољих	боље	бољих	бољег	бољих
Дат.	бољем	бољим	бољој	бољим	бољем	бољим
Аку.	бољи	боље	бољу	боље	боље	боља
Вок.	бољи	бољи	боља	боље	боље	боља
Инс.	бољим	бољим	бољом	бољим	бољим	бољим
Лок.	бољем	бољим	бољој	бољим	бољем	бољим
	Мужки род		Женски род		Средњи род	
	Једнина	Множина	Једнина	Множина	Једнина	Множина
Ном.	лепши	лепши	лепша	лепше	лепше	лепша
Ген.	лепшег	лепших	лепше	лепших	лепшег	лепших
Дат.	лепшем	лепшим	лепшој	лепшим	лепшем	лепшим
Аку.	лепши	лепше	лепшу	лепше	лепше	лепша
Вок.	лепши	лепши	лепша	лепше	лепше	лепша
Инс.	лепшим	лепшим	лепшом	лепшим	лепшим	лепшим
Лок.	лепшем	лепшим	лепшој	лепшим	лепшем	лепшим

Вежба

Преведите на српски језик:

1. Трапезаријата е нај-официалното (*нај-тържественото*) помещение в апартаментата.
2. Реализирането на този метод на строителство е на далеч по-високо технологично ниво.
3. Филмът, който вчера гледах по телевизията е по-интересен от филма, който гледах днес в киното.
4. Момчетата слушат по-хубава музика от момчетата.
5. Момчетата са нај-добри, кога то играят футбол.
6. Вашата малка градинка в стаята изглежда хубаво, а още по-хубаво мирише.
7. Нај-възрастният член на нашата експедиция почувства симптомите на морската болест, които ставаха все по-тежки.
8. Те се откараха до близкият (*по-близкият*) бар с тротинетки.
9. За разлика от по-голямата част на сръбската граница с Румъния на север, тук няма широки реки.
10. Нај-големите търговски обекти се намират имено в столицата.
11. Сърбия има окајани пътица и още по-окајани пътни знаци.
12. Новосадските спортисти са далеч по-скромни от политиците.